

Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамках угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 88.
Papiery Aleksandra Prusiewicza

6. A. Prusiewicz: Święto „Ukraińska młodzież chrystusowi” a etnografia. [1934?]. K. 4

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська бібліотека АН УРСР
Відділ рукописів
№ 70
Гуцу. 6

Гуцуевич, Александр Михайлович

„Světlo „ ukrajiniska mtodziez Chrystusowi a
etnografia (Світло „ українська молодь Христові
i etnografija) - стаття

1933

Чарк.

Львів

Автограф

пол. м.

Indywidualne
w "Gazecie"
dotyczy 1933, 3/15
opracowaniem wstępem
kultury, (C) J. J. J.

Świąto "Ukraińska Młodzież Chrystusowi" a etnografia.

Nie obciążaj nas wcale ideologią, cel
i sposoby urzędzenia tego pochodzą ludno-
ści wiejskiej. Pochód ten dał możliwość
przyjrzenia się strojom ludowym z tak
wielkiego obszaru. Trzech województw,
jak rzadko się zdarza. Z tego punktu
widzenia narodził się można przysłędom
lub żyta, wystarczająco etnograficzna i z tego
właśnie względu jest on bardzo ważny ma-
terjał i wskazówki dla obserwacji etnogra-
ficznych.

Napisad musimy wszystko zanotować
że nie wszystkie oddziały miały proporcje
z reprezentacją miejscowości, a zatem nie
widemy dokładnie bliższego terenu z któ-
rego te stroje pochodzą. Je etnograf
dobrze obeznany ze strojami i zdobnic-
tвом ludowym i w codziennym i w
słowach i w rękach. Tu nie mogą być
sobie rady - zgodz się się w tym - dwóch
zdań wena. Bo napr. strój dziewczyny
nie składający się z: nakrycia głowy
od nteebconio (wiadomo że dziewczęta
większe latem nie używają żadnego pokrę-
cia, a tylko nieszaki) fabryczna "tu-
recka" chustka pomarańczowa, brązowa
błękitna na karku w dużej kwad-
raty ornament żółto-błękitny, akse-
ntowanego haftowanego w kwiaty różno-
barwne serdaka krakowskiego, haftowa-

ka z fabryki żydowskiej w Rasowie w
pokusie dowolnego kolaru „perubory”
spadniczek w „indyjskiej kocy”, a jeszcze
czegoś pod spodem z barankami fabrycz-
nymi, nadto powiewał jedwabnym
i labirerem (nawiasem dodając myśli-
wionym) — z tego chyba każdemu stna
grat nie potrafi określić w jakiej
wsi, lub zgrubszą powrocie, tak się
ubierają, a takich dzwoliłców była
moc.

Pomieważ pochod rozpoczynali we
wschle oddziałów murezyżni, zaerniemy
od płci brydziej, w istocie rzeczy naj-
obrydliviej poprzedieranej bo nie można
użyć wyrazu — ubranym w stroju lu-
bowe. Żadnego „kapelucha” stonsanego
nie dostrzeżliśmy, chyba nie zawczasie
na nie. A że to rzecz nie obojętne,
do etnografji, to wystarery poroi-
nawie „kapelucha” zaliczamy z
bucrackim. Ciepki barankowe najnow-
szej mody — petlurowskie, korackie,
a nadto obrydlive różnorakie kaszke.
Tę, co do wierzchniego ubrania to
prosz serdecznie kusulskich, cremenek
starych, oraz kilka swit brunatnych
i białych z okolic drogu — reszta
granatowe kapoty „serdiuków” petlu-
rowskich z wyżej wymiennymi na
poprzed zatamowaniem denkami czepek-
mi i przeważająco ilosc tandetnych
marguarek. Wreszcie cały oddział

w ptoerunych spodniach z srewni cre-
merkami (obitnie siroderyt, zi nie
wrysko na wsi jisseu, smarni eto.
Co do obuwia, to butoi wnejskich
byte bardzo malo, przewazaly drzewi-
zi wiejskie, a nawet nowomodne kolo-
rowe skoroszody. Koszule wrypskie
kaffowane, ale kaffy jedne gozunka
- kszuiczkowe kombinacje pseudo lida-
we z przewazajaco - blykitnego. Co
do kroju, to niu brakto koszuli a la
Stowacki z kaffem ukrajiniskim. Tu
musimy zarnaczo zi rozrozuwany i
uzywany podwojnej terminologii w
kafciarstwie: jedna - stare ludowe
zaczem kaffy ktore wyszly lub kucha-
rza z wrytku i mody nazywany "ruskie-
mi" kaffami, a wrypskie inne - wy-
mysly, kombinacje i modernizacji pseudo-
ludowe - "ukrajiniskimi". Wedlug tamtych
prerworych meglisiny okrestie z jakiego
terenu (wies, powiat, okolica) pochodzi,
te drugie nie nie okrestlaja, a tyen
szkolenie w projekach wyszkolen byla prze-
waga. Ta tak zwana "ukrajinizacja"
kafciarstwa ludowego rozpoczeta sis
po wojnie europejskiej i idzie srybnie-
mi krokami wsserzyc usztki po-
zostaly jisseu nad Dniestrzem i za Dnie-
stem starodawnej kultury kafciar-
skiej. Co dobitnie wykarat onegdajny
poczad.

Na zakończenie przegladu strojów
męskich musimy zwrócić uwagę
przez. Mistrzowie krawieży musieli na so-
bie stety (epitrahilon) edobne w kształt
widowe dobre i stylowe wykonaniu. Ale
kolowek nie odnosi się do etnografii,
a raczej do przemysłu artystycz-
nego, jednakże musimy podkreślić
taką bogobojną pracę zapewne ręk
starszego pokolenia.

Przejrzemy do strojów kobiecych,
a tych było o wiele więcej niżli
męskich i o wiele barwniejsze i su-
to edobne. Przez dół koronczowatech
i wolutyjskich, których formalizm
i bez proporca, oraz kilku korul
z eskawami wzdłuż i poprzek hafto-
wanym ozdobieniami barwami, kilku
kartuszków i spodnie płóceniowych
z prawdziwym ludowym haftem
oraz szpota kobiet z powiatów
sadystroniskich - reszta pstraka-
czna i niedziwna nadroczajna,
jak już na początku zwróciliśmy.

Do tego musimy dodać, że wogóle sa-
modzielnictwo sukniowych i płóceniowych
było bardzo małe, przemysł fabry-
kacyjny.

Ze względu na wyżej zwróconych
etnograficznych okolic, co do których
nie mogliśmy poinformować się o terenie
ich pochodzenia, warto tu nie ja-
stroji ludowe. Tak po wstach star-

się pokonanie łoce do pługa, a nie
do sapy i sierpa, a nie siwista do cerkwi
wcale nie ubiera się. Stroje są tak mało
dobre wiejska ukraińska na sióstrta,
nie jest to wcale stroje ludowy. Są
to pracobierani "pawer" i "pauny"
wiejskie, które zawierają stroje
ludowy, a również są to stroje tylko
bardziej lub mniej ozdobię,
wykrointem wedle zamowności, a nie
różnic etnograficznych z regional-
nemu powiatowego. Czyli pracobierki
wiejskie kupują, kupowali Turinami
kaszki ^{jabłonek} starego typu woskowego, a
te drucostwa nabywały Turinami
jednakże pomniejszone chustki
na głowę, czy teraz żyd dostarczył
to wszystko na wóci ^{za sery} masło,
kury i jajo na ^{ukraińska} parady do Livonu.
Widzi się że jest to młodzież wiejska
organizowana w jakiejś organizacji sporto-
wej. Potrzebując jedynkowe ubra-
nie, że porzuciła z dawna trady-
cja stroje ludowych z Dobruckiem
i na wóci szerzy się kultura nure-
scańska - żydowska.

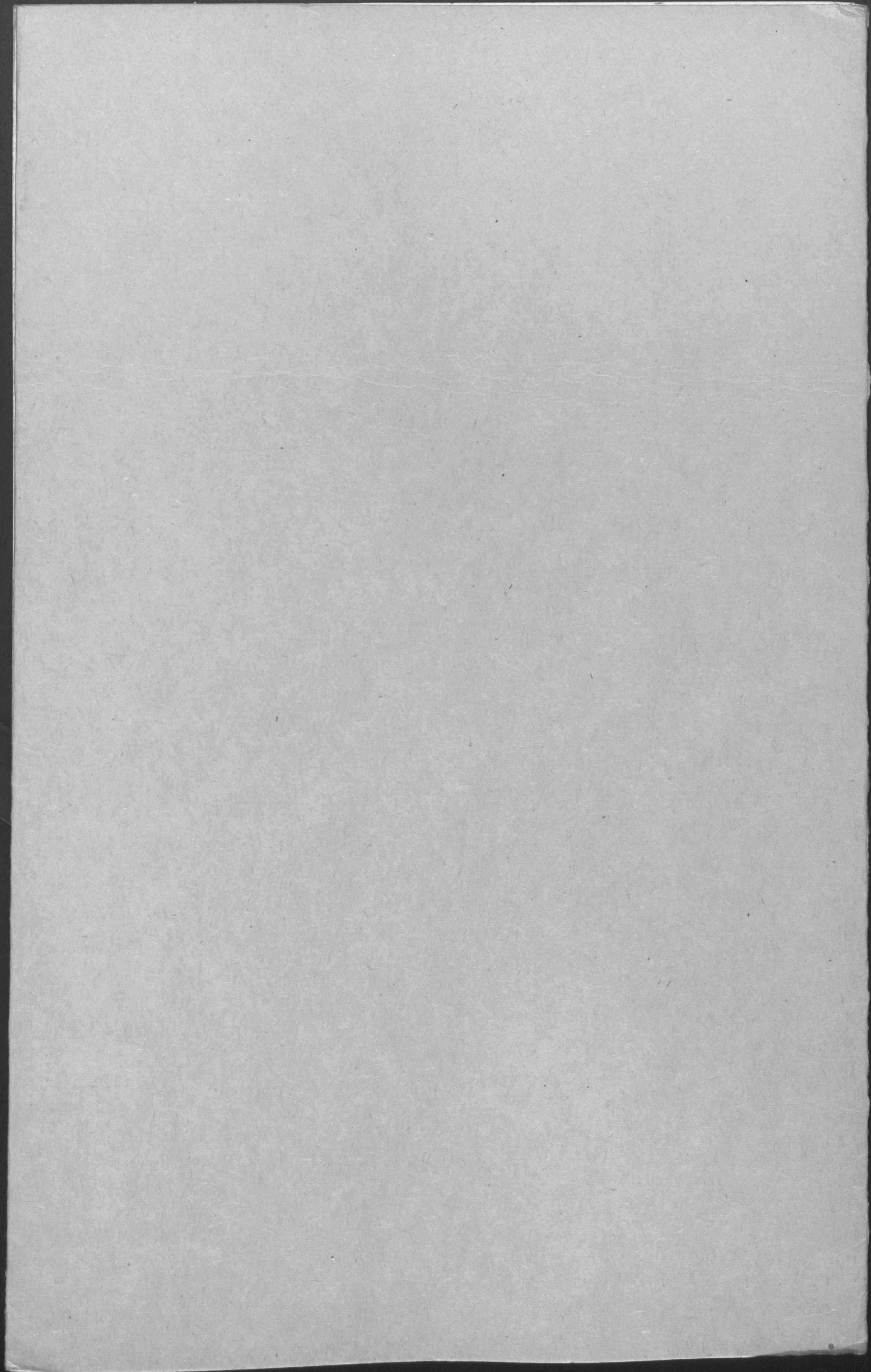
Pracobierani to (nie stroje) robi
wzajemnie maskerady, balu koszi-
mowego lub ukwitryśców teatralnych.

Je stroje ludowe ruskie podle
ulegają zmianie wedle mody prastar-
woty. Zamstajemy kilka faktów prae

nas obserwowanych. Na początku
drugiej połowy XIX w. kobryta ruska
zaczęła staro-słowiański rodzaj
głowy zw. "zastuchem" ("namitka",
"peremitka", "ptat" etc), a zamiast
z chustką dostarczaną przez żydów
miałe wąskie pasy z motki włoskich
i tatarskich i in. fabryk w specjalnym
stylu ubiwy wschodnim, ku koniecowi
XIX w. za przykładem żydówk mouta-
starczkowych i wiejskich t. zw. "zapaska"
("liżnyk", "fota" etc) zamiast ona zosta-
ła spódnica "barchanowa". W połowie
cał. drugiej połowy XIX w. żydzi dostar-
czyli na wsi obuwie mniszkowe,
brac piletotów, stąd powstała
po włoskich ośrodkach miejskich
t. zw. chatupnetwo (nie w znacze-
niu filologicznym, a ekonomicznym,
a szewcy i krawcy więcej wymarli
od bezrobocia. Jissem jidow szew-
gól drabiarzy murem przefacrye.
Starsi etnografowie (Worsk albas
Wotkow) podają dwi miejscowości;
gdzie kobryty wrywały od dawała
sta okrycia nog pod spodem - na
Polesiu od komarów, i na Kuculskej-
nie od chłodu. Pierwsza kobryta ruskich,
ku wielkiemu idzirowaniu lekarzy
hygienistów, jissen w połowie XIX
w. niczego nie wrywała pod spodem.

+++ Na tego że
a to według po-
dani ludowycch Tytko
wchodzi my chadra,
w spodniach.

Chłop jej tego nie pozwala, aby
była z nim w pogodowiu. Co zaś
do drucogry tu jak by chłopcy spo-
strzegli coś pod spodem to ja by
wykpiłi wysmiali; cała jej karyera
niecierpiata by - radem by parobek
jej za sobą nie pójst. A że na
wsie majomosi obu płci zaczęto
się od tytu koto studii, jak druc-
ogryma regnie się do czyszczenia wiede-
z wody, a chłopcy poluczyły tego
zarrucat jej wioścas spudocz na
głowie. Nic to zdrowego i nie
moralnego, bo starsi gospodarze
mowili nam że i oni to same robi-
li w młodu i że to przeważnie wiesz-
mosi chłopca a drucogryma wifru
indziej prowadzi, jak Tytko do olto-
ra. Także to rarty, wite seksuo-
logji ludu truskiego nie bedat.
Wszystko, osłatnie wynte jakas
kryzysa po wieumestku, tam, a to
jej nie krykalem. Tak byle dawniej
przed 50 laty. Od konca XIX w
żydowek matoni astecorkowych; wreszcie
starsze kobry ruskie zaporyczyły
burchanowce i nawet weterane
X. w. kombinacje potężnom resem
z stawianiem z rekawem zapironym
slytu. W to samo ubierają dotąd
i druci, - chłopców bez niczego, a
drucogrytom dodają sukienki wzorowe.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.